

FERNANDO J. MÚÑEZ

KUCHÁRKA
Z CASTAMARU

V DOBROM I V ZLOM

2. ČASŤ

KUCHÁRKA

Z CASTAMARU

KUCHÁRKA
Z CASTAMARU

V DOBROM I V ZLOM

2. ČASŤ

FERNANDO J. MÚÑEZ

Original title: Fernando J. Múñez: LA COCINERA DE CASTAMAR
Copyright © Fernando Javier Múñez Rodríguez, 2019
Translation rights arranged by IMC Agència Literària, SL
All rights reserved.
Cover design: www.buerosued.de
Cover image © Arcangel Images/Ildiko Neer

Translation © Eva Reichwalderová, 2023
Slovak edition © Fortuna Libri, Bratislava 2023

Vydalo vydavateľstvo Fortuna Libri.

www.fortunalibri.sk

Redakčná a jazyková úprava Zuzana Reiselová

Prvé vydanie

Všetky práva vyhradené.

Nijaká časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovať, ukladať do informačných systémov ani rozširovať akýmkoľvek spôsobom, či už elektronicky, mechanicky, fotografickou reprodukciou, alebo inými prostriedkami, bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ISBN 978-80-573-0360-2

PRVÁ ČASŤ

16. oktobra 1721 – 7. novembra 1721

1. KAPITOLA

16. októbra 1721

Amelia sa pripravovala na odchod už niekoľko dní. Castamar bol jej domovom pol roka a teraz na jeseň, práve v deň, keď sa mali začať tradičné castamarské slávnosti, rozhodla sa vydať do El Escorialu a navštíviť svoju matku. O jej zdravotnom stave sa dozvedala len z listov od služobníctva, ktoré sa o ňu staralo. Svojím typickým uhladeným spôsobom jej napísal aj don Enrique, aby ju informoval, že sa zúčastní na večeri v Castamare, a dúfa, že sa tam s ňou stretne. Vydesilo ju to. Nevedela, ako mu má vysvetliť, že nedokáže splniť, čo od nej žiada, a že nie je v jej silách zvieŕ donu Diega.

Mala síce na svojej strane doňu Mercedes a jej synovia k nej boli milí a pozorní, ale nič viac. Okrem toho dospela k presvedčeniu, že keby markíz zistil, že v zväznaní donu Diega nepokročila a sobáš je v nedohľadne, mohol by zinscenovať nehodu a nenápadne pripraviť ju aj jej matku o život.

Vymyslela teda plán, ako vyviaznuť z tejto nepríjemnej situácie. Vyzdvihne matku, potom spolu opustia Madrid a odcestujú do Cádiz. Tam sa nalodia a odídu do niektorej z európskych krajín, možno do Francúzska, alebo ak nie, tak do

Ameriky. Dúfala, že sa jej podarí podplatiť majordóma alebo niekoho zo služobníctva, aby ju dostal z El Escorialu. Ak by to vyšlo, mohla by navždy zabudnúť na dona Enriqua. Medzitým však musela hrať jeho hru a udržiavať ho v presvedčení, že splní, čo od nej žiadal. Za nič na svete by neprezradila donovi Gabrielovi, že je zapletená do sprisahania, hoci si ho po tých mesiacoch nesmierne vážila. Nemohla riskovať matkin život, ale aj keby necítila zodpovednosť voči matke, uvedomovala si, že don Enrique má dostatok prostriedkov na to, aby ju ako štvanú zver prenasledoval, kamkoľvek sa pohne. Dokonca jej napadlo, že by mohla požiadať dona Gabriela, aby ju sprevádzal do El Escorialu, a keby tamojšie služobníctvo nespolupracovalo, ochránil by ju pred markízovým hnevom. Neskôr si to však rozmyslela, lebo nechcela, aby markíz obrátil svoju nenávisť aj proti nemu. A tak mlčala, hoci si veľmi želala byť k nemu úprimná. Obávala sa o jeho bezpečnosť, pretože ak by mu prezradila markízove plány, stal by sa jeho nepriateľom a nevyhli by sa konfliktu.

Odkedy ju zachránil od istej smrti a za búrky ju zdvihol z bahna, farbe jeho pleti nepripisovala dôležitosť. Bola si istá, že by pre ňu urobil čokoľvek. Do bodky dodržiaval lekárske odporúčania, osobne jej na tvár prikladal liečivé obklady, prechádzal sa s ňou po castamarských záhradách, brával ju na výlety do Villacoru, písal jej milé odkazy, obšťastňoval ju čítaním, dokonca jej hrával na čembale. A tak sa jedného dňa prestala zaoberať farbou jeho pokožky a začala vnímať hĺbku jeho ducha. Nepoznala šľachetnejšieho a starostlivejšieho človeka. Don Gabriel spĺňal všetko, čo by si dáma mohla želať: bol príťažlivý, sebavedomý, spoľahlivý a oddaný. Preto tu teraz sedela

so zbalenou batožinou a smutne čakala, aby sa s ním rozlúčila. Rozumeli si, no nemohli zverejniť svoj vzťah, pretože by obom priniesol len nešťastie. Ona, slobodná žena s poškvrnenou povesťou a so zjazvenou tvárou, a on, ktorý síce na castamarskom panstve mal isté postavenie, no mimo neho bol len černocho, jeden z mnohých, ktorými spoločnosť opovrhovala.

Niekoľko zaklopal na dvere a Amelia vyzvala návštevníka, aby vošiel. Don Gabriel bol dokonale upravený, pod taftovým kabátcom mal svetlomodré sako so striebornými gombíkmi. Otočila sa a mierne sa pred ním uklonila. Sňal si trojrohý kloúbik, zdvorilo ju pozdravil a opýtal sa, či je pravda, že sa chystá opustiť Castamar.

„Vážim si vašu pohostinnosť, ale nechcem vám spôsobovať viac starostí. Ako vidíte, veci, ktoré ste mi tak láskavo priniesli z môjho domu v Madride, mám už pobalené. Rada by som navštívila svoju matku.“

Chápavo prikývol. Stisol pery, ako vždy, keď sa musel vrátiť k téme útoku a prepadnutia. Už pred niekoľkými mesiacmi mu dala jasne najavo, že nevie o nikom, kto by mohol mať dôvod ublížiť jej takým hrubým spôsobom. A dodala, že aj keby o niekom takom vedela, bolo by múdrejšie o tom mlčať, pretože by jej to prinieslo len hanbu, a navyše by mohla spôsobiť problémy všetkým, ktorým by sa zdôverila so svojimi podozreniami. Tie slová akoby sa vznášali medzi nimi. Nastalo ticho, ani jednému z nich sa nechcelo rozlúčiť. Potom sa však don Gabriel zahľadel na ňu svojimi tmavými, žiariacimi očami, uvoľnil pery a povedal:

„Rád by som vám ešte raz zopakoval, že si z celého srdca želim, aby ste zostali na večeru.“

Pomyslela si na dona Enriqua a striaslo ju. Sklopila zrak.

„Samozrejme, týmto tlmočím aj želanie svojho brata a svojej matky, ktorá si vás, to veľmi dobre viete, nesmierne váži,“ dodal. „A trvám na tom, čo som vám povedal minule na prechádzke, že by bolo pre mňa cťou, keby som vás mohol sprevádzať na večeri.“

Usmiala sa, keď si na to spomenula.

„Ďakujem za ponuku, ale keby ste večer boli mojím spoločníkom, ocitla by som sa v nepríjemnej situácii, a myslím, že vy...“

„Rozumiem. Tak celkom som si neuvedomil, o čo vás vlastne žiadam,“ prerušil ju citlivo. „Nemusíte sa znepokojovať, moje pozvanie sa týkalo len súkromnej večere v kruhu priateľov, ktorú môj brat už tradične organizuje pred začiatkom osláv. Aj napriek bratovmu naliehaniu sa na hlavných slávnostiach nezúčastňujem. Farba mojej pleti by dvoranom prekážala a chápem, ak prekáža aj vám. Opodstatnene máte obavy, že by ste sa mohli dostať do rečí a že by to mohlo mať... katastrofálne násled...“

Amelia k nemu pristúpila a zodvihla ruku, čím naznačila, aby zmlkol. Cítila jeho zrýchlený dych a ovanula ju vôňa éterického oleja pripomínajúca letný tymian.

„Zle ste si to vysvetlili, don Gabriel,“ zašepkala. „Hoci musím pripustiť, že keď som prišla do Castamaru, vaša pleť vo mne vzbudzovala nedôveru. No už dávno to tak nie je. Najmä po tom, čo ste mi zachránil život. Ste najlepší spoločník, akého by som si na večeri mohla želať, a moje odmietnutie nemá s farbou vašej pokožky nič spoločné. Pozvanie som odmietla... z hlúpej ženskej márnivosti...“ vysvetlila a dlaň si priložila

na výraznú jazvu na líci. „Nechcem sa na slávnostiach takto ukazovať.“

Výraz dona Gabriela sa v okamihu zmenil.

„Ospravedlňujem sa za svoju reakciu,“ vyhrkol. „Zvykol som si na pohrdanie, ktorým na moju farbu reagujú netolerantní ľudia. Videl som len na seba, hoci som mal myslieť v prvom rade na vaše dobro.“

„Neobviňujte sa. Poznám vás, viem, aké máte šlachetné srdce,“ prehodila Amelia, akoby sa nič nestalo.

Chvíľu na seba hľadeli. Cítila, že je medzi nimi veľa nevypovedaného. Podišiel k nej.

„Dovoľte mi, aby som vás chránil,“ povedal. „Prisahám, že nedopustím, aby vám znova niekto ublížil.“

Tie slová ju natoľko dojali, že v tej chvíli mala sto chutí sa k všetkému priznať. Končekmi prstov jej prešiel po jazve a ona sa mu váhavo dotkla ruky. Ani nevedela ako, nekonečný priestor, ktorý ich dovtedy rozdeľoval, zmizol. Pomaly sklonila hlavu a oprela si mu čelo o hrud'. Vtom niekto zaklopal a okamžite sa od seba odtiahli. Do izby vošiel don Diego. Prekvapilo ho, že ju tam našiel v bratovej spoločnosti. Zmätene cúvol, ale don Gabriel ho uistil, že neprišiel nevhod. Na chvíľu sa v Amelii ozval zvláštny pocit, ako keď bratov zažila po prvýkrát osamote. Neboli medzi nimi žiadne rozdiely, spájalo ich bratstvo pevné ako oceľ. Absolútne si dôverovali, jeden o druhom ani zamak nepochybovali. A napokon, rozhovor o otroctve s donom Diegom jej otvoril oči a pochopila, aký je svet voči farebným nespravodlivý.

„Prišiel som poprosiť seňoritu Castrovú, aby zostala na večeru,“ ozval sa Diego trochu neisto.

Don Gabriel sa poponáhľal a rýchlo začal vysvetľovať, že seňorita nemôže zostať pre neodkladné záležitosti, no skôr ako dokončil vetu, Amelia ho prerušila a vyhlásila, že povinnosti počkajú a rada sa na večeri zúčastní. Don Diego odišiel, aby informoval služobníctvo, že pri stole bude o jedného hosťa viac. Keď sa vzdialil, don Gabriel poďakoval Amelii za to, že sa rozhodla zostať.

„To je najmenej, čo môžem urobiť,“ odvetila.

„V žiadnom prípade vás nechcem kompromitovať. Uvedomujem si, že urodzená dáma...“

„Budem veľmi rada, keď na večeru pôjdeme spolu,“ prerušila ho.

Bola presvedčená, že sa zachovala správne. Možno prijala pozvanie, lebo ju o to opakovane požiadali, možno preto, že sa v náručí dona Gabriela cítila bezpečne, alebo jednoducho preto, že už odmietala sa báť. Gabriel sa rozlúčil a pobral sa za vojvodom. Keď zostala sama, premohol ju strach. Sadla si a ruky sa jej nekontrolovateľne triasli.

„Buď silná, Amelia,“ vravela si. „Nech sa pri večeri stane čokoľvek, don Gabriel bude stáť po tvojom boku. Ak chceš byť slobodná, musíš sa postaviť donovi Enriquovi.“

V ten istý deň, 16. októbra 1721

Podľa slov Andrésa Moguera sa súkromná večera, ktorú usporiadal don Diego pre priateľov, „dokonale vydarila“. Someliér organizoval prácu stolníkov, posielal po nich do kuchyne jasné pokyny a stručné odkazy, ako prebieha večera. Keď opisoval, čo

sa dialo v jedálni, nezabudol spomenúť, aké ticho zavládlo medzi hosťami po tom, čo priniesli obložené misy, mäso a polievku. Prerušovali ho len občasnú vzdychy spokojných stravníkov.

Do víru príprav na slávnosť sa castamarské panstvo ponorilo už pred tromi dňami. Najprv prišla vojvodova matka doňa Mercedes so svojím hosťom donom Enriquom de Arcona. Neskôr docestovali priatelia Jeho Excelencie, don Francisco a don Alfredo. Clara slúžila v Castamare už rok. Na oslavách, ktorých tradíciu založila doňa Alba, sa každoročne zúčastňoval takmer celý madridský kráľovský dvor. Castamar sa na dve noci a jeden deň celý rozžiaril. So súhlasom Jeho Excelencie mala Clara tentoraz dosť času na to, aby vydala príslušné pokyny všetkým, ktorých prácu ako hlavná kuchárka organizovala: floristom, skladníkom mäsa a rýb, zeleninárom, ovocinárom, strukovinárom, obslužnému personálu, someliérovi...

V kuchyni sa cítila ako François Vatel, kuchár a významný organizátor veľkolepých osláv v minulom storočí, a presne tak sa aj opísala v liste adresovanom matke a sestre. Odoslala ho ráno ako odpoveď na ich posledné správy, v ktorých ju informovali, že sa tešia dobrému zdraviu. Úhľadným písmom s radosťou referovala o tom, ako musela nákupcu potravín Jacinta Suáreza poučiť, že má priniesť len tovar prvotriednej kvality; ako hlavnému floristovi Lázarovi Molásovi podrobne vysvetľovala, aké dekorácie majú byť na stoloch; ako usmerňovala Matilde Marrónovú, aký druh panenského olivového oleja má použiť, aké želé, omáčku či ovocie má pripraviť a v akom slede.

Keď dopísala list, vrátila sa k plánovaniu. Všetko mala detailne premyslené: rozmiestnenie jedál, prezentáciu a poradie,

v akom sa majú objaviť na stoloch; akoby ani nešlo o jedlo, ale o dokonale nacvičený tanec. Mala na starosti tri kuchyne a tých istých kuchárov, ktorí sa osvedčili pred rokom. Pozorne sledovala, či všetko ide podľa jej predstáv. Francúzsky šéfkuchár Jean-Pierre de Champfleury, ktorého minulý rok jej pokyny rozčulovali, tentoraz ochotne vykonal všetko, o čo ho požiadala. Zrejme sa z kráľovninho okolia dopočul o mimoriadnych kulinárskych kvalitách seňority Belmonteovej, od ktorej sa aj on mohol čo-to priučiť. Pri tejto príležitosti Clara pripravila pre Jej Veličenstvo niekoľko malých porcií talianskych cestovín s mäsom, ktoré dochutila oreganom, bazalkou a paradajkami, troškou bieleho vína a cukru, aby omáčka nebola kyslá.

Na žiadosť Ich Veličenstiev prišli na castamarské slávnosti aj kráľovskí osobní kuchári don Pedro Benoist a don Pedro Chatalein, ktorí tiež dohliadali na prípravu jedál a ochutnávali. Hneď ráno Clare obaja úprimne zablahoželali a dali jej niekoľko užitočných rád, za čo im bola vďačná. Od svitania nemyslela na nič iné ako na varenie a organizovanie personálu, hoci z času na čas, keď sa nenáhlila od jednej pece k druhej, nechala svoje myšlienky uletieť k poličke vo svojej izbe, na ktorej stálo už viac ako štrnásť zväzkov kulinárskych diel. Od nečakanej návštevy done Úrsuly v deň Rosalíinej smrti knihy radšej zakrývala látkou, aby ich nebolo vidieť, keby sa u nej objavil nevítaný hosť. Ak by ich doňa Úrsula zazrela, mohla by si vymyslieť nejaké klamstvo, aby ju zdiskreditovala pred služobníctvom. Našťastie ju odvtedy navštívil len seňor Casona, ktorý jej priniesol niekoľko vetvičiek nočného jazmínu na prevoňanie izby.

Clarín vzťah so správkyňou bol stále rovnako chladný a formálny. Len nedávno, pred štyrmi dňami, opäť došlo medzi nimi ku konfliktu. Clare bolo ľúto dona Melquíadesa. Od januára bol uväznený vo svojej izbe, a tak sa rozhodla prihovoriť zaňho u vojvodu a požiadať ho, aby mu odpustil. Keď sa o tom dozvedela doňa Úrsula, vtrhla do kuchyne a pred všetkými na ňu nakričala, aby sa prestala miešať do vecí, ktoré sa netýkajú varenia. Claru to nevyviedlo z rovnováhy, skôr ju prekvapila reakcia dona Diega. Vypočul si jej prosbu, no prijal ju s nevôľou a mal čo robiť, aby potlačil hnev. Takmer vybuchol, ale nakoniec odišiel bez slova, s napätým výrazom v tvári. Neskôr jej Elisa prezradila, že hoci nebola jediná, kto sa prihováral za dona Melquíadesa, len ona našla odvahu postaviť sa donovi Diegovi zoči-voči. Ostatní sluhovia spomínali dona Melquíadesa vo vojvodovej prítomnosti akoby náhodou, občas utrúsili nenápadnú poznámku alebo vyslovili dvojzmyselnú narážku o potrebe odpúšťať hriechy. Dialo sa to však pričasto, a tak vojvoda pred niekoľkými mesiacmi povedal doni Úrsule, že záležitosť s majordómom vyrieši sám a nie je potrebné, aby mu služobníctvo podsúvalo návrhy, že si toho vypočul už viac ako dosť a berie to na vedomie. Doňa Úrsula v tomto zmysle informovala služobníctvo s výnimkou Clary a čakala len na to, kedy šliapne vedľa. Vojvoda pri nej síce potlačil hnev a nerozkričal sa, ale správkyňa si prišla na svoje. V prítomnosti ďalších sluhov sa pred ňu triumfálne postavila a vykričala jej, aby sa nemiešala do vecí, do ktorých ju nič. Clara nemala doňu Úrsulu v láske, no v tomto prípade s ňou musela súhlasiť. Obhajovať dona Melquíadesa nebolo v náplni práce hlavnej kuchárky, lenže nevedela si pomôcť. Señor Elquiza už deväť mesiacov

nevyšiel z izby, nemohol opustiť Castamar a bol zúfalý, lebo sklamal svojho chlebdarcu.

Šírili sa reči, že v majordómovej izbe sa z času na čas zastavil niekto zo služobníctva, ale v skutočnosti ho bez obáv a otvorene, a to aj napriek správkyninmu výslovnému zákazu, navštevovali len Simón Casona a Clara, aby zmiernili jeho samotu a smútok. Clara za ním chodievala najmä preto, aby osamelý muž, ktorý na panstve dlhé roky niečo znamenal, neupadal na duchu a nezožieral sa výčitkami. Naposledy sa uňho zastavila pred piatimi dňami. Mal neupravenú bradu a dlhé vlasy. Pochmúrna izba s tmavou podlahou bola odrazom jeho súženia a vyzerala rovnako zanedbaná ako on.

„Dúfam, že vás neruším,“ prehodila Clara.

„V žiadnom prípade, seňorita Belmonteová,“ odpovedal don Melquíades zdvorilo.

Za posledné mesiace sa spriatelili a boli si blízki. Postupne si začali dôverovať a postažovali sa jeden druhému, že život sa s nimi nemaznal. Don Melquíades sa dokonca priznal, že ako mladý sa zamiloval do dievčaťa z významného rodu, ale pre rozdielne spoločenské postavenie sa nemohli zosobášiť. On bol len obyčajný sluha, zatiaľ čo ona chcela vyhovieť otcovmu želaniam a vydať sa za muža na úrovni. Odstahovala sa na sever do Galície a on za ňou smútil dlhé roky. Pri inej príležitosti, o niekoľko mesiacov neskôr, sa Clare zdôveril, že keď doňa Úrsula prišla pracovať do Castamaru, videla sa mu príťažlivá a vedel si predstaviť, že by si s takou charakternou ženou mohol rozumieť. Obaja sa zasmiali nad tým, aký bol naivný.

„Všetci sa dopúšťame omylov,“ snažila sa ho povzbudiť Clara. „Po otcovej smrti som bola pre matku len príťažou. Nemohla

som vychádzať von ani zarobiť žiadne peniaze a úbohá mama minula všetky úspory, aby nás uživila a postarala sa o mňa a o moju mladšiu sestru. Tá si to neuvedomovala. Napriek bezútešnej situácii stále verila, že máme nejaké peniaze. Jedného dňa som to už nevydržala a zo zúfalstva som na ňu nakričala, že je naivná a hlúpa. Vysvetlila som jej, že máme sotva na jedlo a že nás čoskoro vyhodia z prenajatej izby... Niesla to veľmi ťažko.“

Priateľské rozhovory s majordómom ju pohli k tomu, že sa rozhodla zaňho prihovoriť u dona Diega, a to bez vedomia dona Melquiádesa. Po vojvodovej reakcii sa celý deň cítila hrozne. Nevedela sa sústrediť a trápili ju obavy, že Jeho Excelenciu možno urazila. Pritom posledné mesiace bola uvoľnená a šťastná. Ráno listovala v knihách receptov a potom chystala jedinečné pokrmy, len aby vojvodu potešila. Pripravila originálnu omáčku, bažanta alebo jahňacinu na nezvyčajný spôsob, použila nový postup prípravy krému alebo zaujímavu spracovávala ovocie. Pri pohľade na knihy bola šťastná a odkazy vložené vnútri v nej vyvolávali neopísateľné pocity. Prešla jar, potom aj leto, a hoci sa s vojvodom niekoľkokrát stretli osamote, správali sa vždy tak, ako sa očakávalo od kuchárky a jej pána. Kým stretnutia boli skôr ojedinelé, tajné odkazy si posielali čoraz častejšie. Na každý vojvodov list zdvorilo odpovedala, pričom kópiu si odložila, aby si ju mohla z času na čas prečítať. A tak niektoré večery trávila tým, že otvárala knihy jednu po druhej a čítala krátke odkazy, ktoré si posielali.

Vďaka výmene listov sa s ňou udiala zmena. Uvedomila si, že vojvoda jej je blízky, rozumela si s ním lepšie než s kýmkoľvek zo služobníctva. Cez listy spoznala človeka, ktorý sa

skrýval za vznešeným titulom. Okrem toho v sebe našla odvalu čeliť hrôze z otvorených priestorov, ako sa mu vyznala v jednom zo svojich zápiskov:

Vaša Excelencia,

señor Moguer ma láskavo informoval, že pečené jahňacie stehno aj vaječný dezert Vám veľmi chutili. Priznávam, že občas na mňa doľahne neistota, či aj v budúcnosti dokážem pripraviť jedlá podľa Vašich predstáv, no zároveň ma nesmierne teší, že Vám môj spôsob varenia vyhovuje. Navyše, veľkorysosť, ktorú mi preukazujete, ma povzbudila natoľko, že som odhodlaná prekonať hrôzu z otvorených priestorov.

Na vojvodovu odpoveď nemusela čakať dlho. Úhľadným a rozhodným písmom jej odpísal:

... ste silná a odvážna žena, señorita Belmonteová. Pokračujte v započatej ceste a nepochybujem, že svoj strach porazíte skôr, než si myslíte. Nepredpokladám, že ďalšia kniha dorazí už tento týždeň, no dúfam, že Vám ju budem môcť čoskoro odovzdať.

Na ďalšiu knihu receptov si musela počkať viac ako osem dní, ale o to väčšiu radosť jej priniesla. Keď uvidela *Le nouveau cuisinier* od kuchára Pierra de Lune, vydanú v Paríži v roku 1656, dlho nepremýšľala a napísala donovi Diegovi pár riadkov o tom, aká je ako kuchárka v Castamare šťastná. Netrvalo dlho a začali si písať pravidelne, pričom vzájomná

korešpondencia už nebola podmienená darovanými knihami. Clara sa dokonca z času na čas pristihla, že sa nevie dočkať ďalšieho vojvodovho listu. Raz v lete, po obede s priateľmi vo Villacore, jej don Diego nechal odkaz, ktorým ju potešil i vystrašil zároveň.

Rozhodnutie obdarúvať Vás knihami receptov patrí bezpochyby k mojim najlepším. Neviete si predstaviť, s akým pôžitkom si pochutnávam na nových pokrmoch, ktoré mi podľa nich pripravujete, no musím priznať, že táto radosť je len nepatrná v porovnaní s uspokojením, ktoré vo mne vyvoláva predstava, že ich pre mňa pripravujete s láskou.

O dva riadky nižšie dodal:

A tak s každým hltom jedla vo mne rastie úprimná náklonnosť k Vám.

Rozbúchalo sa jej srdce a div jej nevyskočilo z hrude. Premýšľala, aké pokračovanie by mohlo mať ich spoločné tajomstvo. Je to len nevinná hra kuchárky a vojvodu, ktorí si potajme vymieňajú listy, alebo bude musieť odísť z Castamaru so zlomeným srdcom a rozlúčiť sa s vysnívanou prácou? Bola taká zmätená, že ho na odpoveď nechala čakať štyri dni. Keď však videla, ako znova a znova schádza do pivnice a predstiera, že si chce vybrať víno, hoci v skutočnosti bažil po jej liste, došlo ju to. Prišiel aspoň šesťkrát, ale žiadne z vín, ktoré si vzal, sa mu nezдалo dosť dobré. Toľko fliaš kvalitného Valdepeñas sa vtedy povylievalo... Nakoniec mu Clara napísala pár riadkov:

Vaša Excelencia, chcela by som sa Vám poďakovať za uplynulé mesiace. Naposledy som bola taká šťastná, ešte keď žil môj otec, a...

Zvyšok vety niekoľkokrát preškrtila a prepísala. Podarilo sa jej ju dopísať až na štvrtý raz:

... a obetavosť, pozornosť a prejavy náklonnosti, ktorými ma zahŕňate, spôsobili, že si Vás každým dňom vážim viac, pretože inak Vám nemôžem preukázať svoju priazeň.

Keď sa neskôr išla prihovoriť za dona Melquíadesa, správala sa ako zaslepená hlupaňa. Nečudo, že don Diego pri jej prosbe zmeravel a od zlosti mu obeleli pery. Prenasledovali ju výčitky, a tak ho na druhý deň popoludní požiadala o prijatie. Vyhla sa číhajúcej doni Úrsule, vošla do salóna, a chystala sa vojvodovi ospravedlniť za svoju trúfalosť.

„Skôr než niečo poviete, prijmite môj dar,“ s úsmevom jej podával knihu. „Túto som vám chcel odovzdať osobne.“

Začervenala sa, poďakovala mu úctivou poklonou a vystrela k nemu ruku. Prsty sa im dotkli. Don Diego stále držal knihu a Clara si želala, aby ju nikdy nepustil. Pod obalom na ňu čakalo milé prekvapenie.

„Dúfam, že ju odo mňa prijmete ako ospravedlnenie za ten nevrlý výstup a poopravíte si o mne mienku,“ povedal zvučným hlasom a odovzdal jej knihu.

Nemusel nič vysvetľovať, vedela, o čom hovorí.

„Vaša Excelencia, nehnevajte sa. Viem, že ma do cudzích záležitostí nič, preto by som sa chcela ospravedlniť aj ja vám...”

Prosím, odpustite mi včerajšiu trúfalosť a prílišnú úprimnosť, keď som žiadala, aby...“

Don Diego sa na ňu zadíval a rozosmial sa. Prerušil ju, ako-by na ospravedlnení vôbec nezáležalo.

„Señorita Belmonteová, ste obdivuhodná. Señor Elquiza má vo vás znamenitú obhajkyňu,“ vyhlásil. „To ja som sa správal nevhodne. Moja reakcia bola prehnaná. Chránili ste priateľa, máte na to plné právo.“

Znova ju priviedol do pomykova a znova ju obliat rumenec.

„Chcela som sa za neho len prihovoriť, nemala som v úmysle zneužiť náklonnosť, ktorú mi Vaša Excelencia prejavuje,“ poznamenala. „Pochopím, a nebudem vám to zazlievať, ak usúdite, že don Melquíades si nezaslúži vaše odpustenie.“

Prikývol a prestal sa smiať.

„Niečo vám poviem. Don Melquíades ma sklamal, lebo zneužil moju dôveru, ale to neznamená, že musí opustiť Castamar. Potreboval som čas, aby zrada trochu prebolela. Nemienim ho vyhodiť, a už vonkoncom nie poslať do vyhnanstva. Sľubujem, že majordómovu situáciu vyriešim do konca týždňa. Bol by som nerád, aby ste sa kvôli tomu trápili.“

Poďakovala a odišla, ohromená láskavosťou, ktorú jej don Diego práve preukázal. Vojvoda z nej po celý čas nespúšťal pohľad. Nasledujúce dva dni strávila v spomienkach na jeho dotyk a vlúdne slová a s nadšením sa venovala prípravám na veľkolepú castamarskú recepciu.

Večera zožala ohromný úspech. Hostom chutilo a ju hrialo pri srdci, že vojvoda je s jej prácou spokojný. Nemohla byť šťastnejšia. Na túto chvíľu čakala; akoby jej bolestivá minulosť – otcova smrť, spoločenský pád, chudoba a rokmi cibrený